

22. Там само. – Спр.4985. – 200 арк.

References

- Zhulkanych N. M. Agrarni peretvorennya v oblastjah Ukrai'ns'kyh Karpat (druga polovyna 60–h rr. XX – pochatok XXI st.): avtoref. dys... d–ra ist. nauk: 07.00.01 “Istorija Ukrai'ny” / N. M. Zhulkanych. – K., 2009. – 39 s.
- Zhyvora S. M. Agrarna reforma v Ukrai'ni (1991–2001 roky): avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: spec. 07.00.01 “Istorija Ukrai'ny” / S. M. Zhyvora. – Zaporizhzhja, 2002. – 16 s.
- Zyza M. M. Zminy vyrobnych vidnosyn v ukrai'ns'komu seli (druga polovyna XX – pochatok XXI stolittja): istorychnyj aspekt: avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: spec. 07.00.01 “Istorija Ukrai'ny” / M. M. Zyza. – Lugans'k, 2005. – 20 s.
- Lendjel M. A. Agrarne vyrobnyctvo v Karpats'komu regioni: suchasnyj stan, tendencii, perspektyvy rozvytku / M. A. Lendjel. – Uzhgorod: Karpaty, 2006. – 216 s.
- Mazur O. O. Prodovol'cha programa 1982 roku v Ukrai'ni: plany ta realizacija: avtoref. dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.01 “Istorija Ukrai'ny” / O. O. Mazur. – Cherkasy, 2006. – 20 s.
- Nechytajlo V. V. Stanovlennja seljans'kyh gospodarstv fermers'kogo typu v Ukrai'ni: istorychna retrospektyva i suchasnyj stan: avtoref. dys... d–ra ist. nauk: 07.00.01 “Istorija Ukrai'ny” / V. V. Nechytajlo. – L'viv, 2006. – 33 s.
- Bogoljubov K. M. Prodovol'stvennaja programma SSSR: sodержanie i puti razvitija / K. M. Bogoljubov. – M., 1983. – 166 s.
- Central'nyj derzhavnyj arhiv gromads'kyh organizacij Ukrai'ny (dali – CDAGO Ukrai'ny). – F.1. – Op.25. – Spr.2577. – 53 ark.
- Tam samo. – Op.32. – Spr.2488. – 72 ark.
- Derzhavnyj arhiv L'vivs'koi oblasti. – F.P–3. – Op.10. – Spr.84. – 65 ark.
- Central'nyj derzhavnyj arhiv vyshhyh organiv vlady ta upravlinnja Ukrai'ny. – F.R–2. – Op.13. – Spr.2994. – 146 ark.
- Maljarchuk O. M. Totalitaryzm proty zahidnoukrai'ns'kogo sela / O. M. Maljarchuk. – Ivano–Frankivs'k: Misto NV, 2008. – 228 s.
- CDAGO Ukrai'ny. – F.1. – Op.25. – Spr.1547. – 20 ark.
- Rozkvit ekonomiky zahidnyh oblastej URSR (1939–1964 rr.) / [Vidp. red. M. I. Petrovs'kyj; I. F. Grynovec', I. O. Lucyk, V. I. Myhajlov ta in.]. – L'viv: Vyd–vo L'vivs'kogo un–tu, 1964. – 290 s.
- Narodnoe hozjajstvo Ukrainskoj SSR: stat. ezhegodnik: k 60–letiju obrazovanija SSSR / [pod red. B. A. Sivko]. – K.: Tehnika, 1982. – 383 s.
- Narodnoe hozjajstvo Ukrainskoj SSR v 1978 godu: Statisticheskij ezhegodnik / B. Sivko, E. Pento. – K.: Tehnika, 1979. – 357 s.
- Narodnoe hozjajstvo Ukrainskoj SSR v 1979 godu: Statisticheskij ezhegodnik / Otv. za vyp. B. A. Sivko. – K.: Tehnika, 1980. – 367 s.
- Derzhavnyj arhiv Ivano–Frankivs'koi oblasti (dali – DAIFO). – F.P–1. – Op.1. – Spr.3503. – 90 ark.
- Spogady Pasichnyka Volodymyra Dmytrovycha – 1948 r. n., zastupnyka golovy kolgospu “Lenins'kym shljahom” sil Nyzhnij i Verhnij Strutyn Rozhnjativs'kogo rajonu Ivano–Frankivs'koi oblasti V. Pasichnyk // Arhiv avtora.
- Socialistychni peretvorennya v zahidnyh oblastjah Ukrai'ns'koi RSR. 1939–1979. Zbirnyk dokumentiv i materialiv / [Vidp. red. D. Jaremchuk]. – K.: Nauk. dumka, 1980. – 548 s.
- DAIFO. – F.P–1. – Op.1. – Spr.4907. – 126 ark.
- Tam samo. – Spr.4985. – 200 ark.

Malyarchuk O. M., Ph.D., assistant professor of documentation and information of Ivano–Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (Ukraine, Ivano–Frankivsk), oleg.malyarchuk@gmail.com

Specific features of collective farms farming in western regions of USSR during 1960–1980

The article aims to illuminate that such factors as upgrading of the USSR (Ukrainian Soviet Socialist Republic) agricultural facilities, state-run land improvement program as well as an increase in the rate of fertilizers' and crop-protection agents' utilization revealed the large-scale governmental plan of agricultural industry efficiency enhancement. The implementation of agricultural policy by the soviet government in the Western USSR region caused the great changes in the agricultural productivity. The analysis of the policy implementation process proves that annual standards of agricultural products' manufacture were increasing while their quality did not correspond to the vast quantity of investments. With the help of the USSR agricultural facilities upgrading, profound land improvement, use of chemicals, agricultural industrialization and adaptation of science based farming system certain advantages were reached. Among the advancements was a sufficient increase in the yield of grain and technical crops all over the farms. During the

period under investigation the agricultural industry used to increase its manufacture, however, the diverse organizational and economic measures were temporal. Land improvement and the agricultural industry chemicalization were fulfilled without taking into account regional specific features and thus human health as well as the ecology was objected to the unacceptable risks. The highest agricultural development index was recorded in the western region of the USSR in the second half of the 70–s. However, in the middle 80–s of the 20th century the failure in the dynamics took place. Despite the minor achievements, there was still a shortage of various agricultural products.

Keywords: agricultural industry, western Ukrainian regions, collective farms, land improvement, chemicalization, vegetation, technical crops.

Малярчук О. М., кандидат исторических наук, доцент кафедры документоведения и информационной деятельности, Ивано–Франковский национальный технический университет нефти и газа (Украина, Ивано–Франковск), oleg.malyarchuk@gmail.com

Особенности ведения земледелия колхозами западных областей Украинской ССР в 1960–1980 гг.

Доказано, что укрепление материально–технической базы сельского хозяйства западных областей Украинской ССР, государственная программа мелиорации земель, увеличение использования минеральных удобрений и средств защиты растений свидетельствовали о великомасштабности мер правительства, направленных на повышение эффективности сельскохозяйственного производства. Реализация аграрной политики советской властью в западном регионе Украинской ССР привела к большим изменениям в сельскохозяйственном производстве. Анализ процесса реализации этой политики доказывает, что среднесезонные показатели производства сельхозпродукции росли, однако не соответствовали большим объемам капиталовложений. Укрепление материально–технической базы сельского хозяйства, широкая мелиорация земель, химизация, перевода его на индустриальную основу, внедрение научно обоснованных систем земледелия способствовали достижению определенных успехов: значительно увеличилась урожайность зерновых и технических культур во всех хозяйствах. Сельское хозяйство в исследуемый период наращивало выпуск продукции, однако принятые разноплановые мероприятия организационного и экономического характера имели временный характер. Мелиорация и химизация сельского хозяйства осуществлялись без должного учета региональных особенностей, и нанесла непоправимый ущерб природе и здоровью людей. Самых высоких показателей роста объемов сельскохозяйственного производства в западном регионе Украинской ССР было достигнуто во второй половине 70–х годов, но уже с середины 80–х годов начался спад в динамике. Несмотря на некоторые успехи, в стране ощущалась нехватка многих видов сельскохозяйственной продукции.

Ключевые слова: сельское хозяйство, западные области Украины, колхозы, мелиорация, химизация, растениеводство, технические культуры.

* * *

УДК 069.1:316.7

Сурмач О. І.
кандидат історичних наук, доцент кафедри
теорії та історії культури, Львівський національний
університет імені Івана Франка
(Україна, Львів), surmach_o@ukr.net

МУЗЕЙ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Проаналізовано становлення сучасної моделі музею, який визначається стрімким ростом форм його існування в соціокультурному просторі і відповідно збільшенням напрямів наукових пошуків, які вивчають різні аспекти розвитку культури та її музейної сфери. Дослідження дозволяє розкрити особливості діяльності музею у його взаємодії із суспільними інститутами, та визначити перспективи розвитку музею XXI століття.

Ключові слова: музей, соціокультурний інститут, музейний простір, культурний центр, соціоінтеграційна функція музею.

У процесі формування нової соціокультурної реальності у сучасному суспільстві значну роль відіграють музейні заклади. Саме вони, на думку відомого австрійського музеєзнавця Ф. Вайдахера, мають специфічне завдання, яке жодна інша установа не може в них відібрати: вони були створені для того, аби допомогти усім зацікавленим краще зрозуміти себе та своє місце у цьому світі [1, с. 16].

Дослідження музею як соціокультурного інституту вимагає реалізації соціокультурного підходу, який через

призму детермінуючого фактору – загального стану культури суспільства, у повній мірі дозволяє з'ясувати його сутність і особливості сучасного розвитку. Застосування соціокультурного підходу дає можливість розглядати музей в аспекті його соціальної, культурної і особистісної інтерпретації і дозволяє пояснити його основні функції в суспільстві. З. Странскі, відзначаючи методологічне значення дослідження питань соціокультурного призначення музеїв, наголошував, що “Лише на основі знання законів, які визначають взаємовідносини музею та дійсності, можна зрозуміти суть та суспільне значення музеїв, усвідомити їхні обов'язки та завдання у межах загального культурного розвитку людства” [2].

Соціокультурний підхід вимагає аналізувати музей як складову частину культури. Це важливо тому, що музей, по-перше, зберігає культуру; по-друге, він сам є одним з елементів культури. Соціокультурний підхід, запропонований ще П. Сорокіним, пропонує розглядати музей як інтеграцію соціального і культурного [3].

Необхідно врахувати напрацювання сучасних вітчизняних та зарубіжних дослідників, щоб дійти висновку у розгляді цієї важливої теми. Важливе значення для вироблення авторської позиції у процесі даного дослідження мали праці, Є. Акулич, А. Бондаренко, Є. Грачова, В. Грицкевич, Є. Герасименко, І. Пантелейчук, Є. Плеська, О. Сапажної та інших дослідників.

Слід зазначити, що музей на різних етапах свого розвитку зазнавав певних змін: від простого зберігання експонатів культури до соціального інституту. Сьогодні музеї стають місцями взаємодій культур. Зміни у соціально-політичному і культурному житті держави визначають нову роль музеїв: їх трансформацію в музеї нового типу, в установи, які ґрунтуються на нових інформаційно-комунікативних технологіях, ведуть власну комерційну діяльність, вміють налагоджувати зв'язки з широкою громадськістю.

Метою запропонованої статті є сучасний музей який через соціокультурний підхід визначається як концентрований вираз духовного пошуку культури минулого і сьогодення. Зміна умов діяльності музею в сучасному суспільстві вимагає нових підходів до аналізу змісту поняття “музей як соціокультурний інститут”. Музей як соціальний інститут відповідає ряду ознак, що відрізняють його від інших соціальних явищ. За визначенням Міжнародної ради музеїв (ICOM), сучасний музей – це неприбуткова постійно діюча інституція на службі суспільства та його розвитку, відкрита широкому загалу, яка набуває, зберігає (консервує), досліджує, здійснює комунікацію та експонує матеріальне та нематеріальне надбання людства та його оточення для цілей освіти, навчання та задоволення [4].

На думку О. Конта, Т. Парсонса та багатьох інших вчених, будь-який соціальний інститут виникає лише тоді, коли існує реальна потреба у його виникненні [5; 6]. У процесі становлення музею як соціального інституту чітко прослідковуються головні етапи його виникнення: по-перше, потреби у зберіганні досягнень людства в різних галузях; по-друге, існування спільної мети в тому чи іншому суспільстві. Тобто, виникнення музеїв відбувається тоді, коли співпадають цілі

суспільства і окремих спільнот (колекціонерів, патріотів, які намагаються зберегти культурно-історичну спадщину тощо) і окремих особистостей; по-третє, поява цінностей і правил поведінки. З появою музею формується нове ціннісне відношення до минулого, яке зосереджується в предметах; по-четверте, цінності і музейні правила поведінки закріплюються в моралі і праві.

Таким чином, можна вважати, що музей як соціокультурний інститут – це: цілісна система, яка відрізняється від агрегативних існуючих системної, інтегративної якості (це здатність до збереження пам'яті); це штучна, створена людиною, система для задоволення її соціальних потреб; це адаптивна система, яка спрямована на задоволення досить широкого кола потреб [7].

Більшість дослідників сходяться на думці, що музей виконує певні соціокультурні функції. Так, Ю. В. Зин'єва прийшла до висновку, що музей являє собою зібрання предметів (ідей і носіїв), осмислених як цінності, індивідуальним збирачем, або колективами [8]. Інша точка зору – музей – це місце колективного дійства і збирання творів, присвячених донькам богині пам'яті Мнемозіни (М. Ф. Федоров) [9, с. 61]. А. Разгон, обґрунтовуючи місце музею в суспільстві, зробив висновок, що його призначення полягає у накопиченні інформації і виявленні закономірності, що відносяться до передачі знань через музейні предмети [10].

Слід зазначити, що соціальне середовище, в якому діяв музей, суттєво впливало на форму та функції його діяльності. Сьогодні музей ХХІ ст. почав виконувати властиві соціальній пам'яті функції, оскільки його походження і розвиток як інституту детермінується функціональним взаємозв'язком з наукою, освітою, владою та іншими елементами соціальної структури. Серед соціально-культурних функцій сучасного музею слід назвати: охоронну (збереження культурно-історичної спадщини); інформаційну (передача і отримання, набуття нових знань); інтеграційну (сприяє соціальній згуртованості і відповідальності); комунікативну (передбачає спілкування і особистий взаємовплив); трансляційну (набуття людиною соціального досвіду); відтворення соціальних відносин (забезпечує сталий розвиток суспільства); культурної ідентифікації особи; організація дозвілля; соціалізуючу та культурно-освітню [11].

Отже, музей як соціальний інститут – це установа, яка координує і організує діяльність людей по збереженню минулого, передачі знань про нього. Йому властиві ряд характерних ознак:

- соціальний тип музейних відносин (він виконує обов'язкову функцію щодо зберігання соціокультурної спадщини, здійснює контроль за формуванням і використанням і охороною музейних експонатів);
- чіткий розподіл праці і високий рівень професіоналізації музейного персоналу в різних напрямках його діяльності;
- знеособленість (деперсоніфікованість) вимог до відвідувачів музею;
- науково-дослідницький, експозиційний, фондовий, реставраційний, освітньо-культурний, маркетинговий, педагогічний характер його діяльності;
- повага до минулого, соціальної пам'яті і досвіду;

- досконале управління власними засобами і ресурсами [12].

Важливим інструментом теоретичного осмислення форм і методів музейної діяльності стала теорія комунікацій, розроблена ще у 1968 р. канадським музеологом Д. Камероном [13]. Розглядаючи музей як комунікаційну систему, він вважав її специфічними і особливими рисами візуальний та просторовий характер. Згідно з його трактуванням, музейна комунікація – це процес спілкування відвідувача з музейними експонатами, які представляють собою “реальні речі”. В основі цього спілкування, на його думку, лежить, з одного боку, вміння творців експозиції вибудовувати з допомогою експонатів особливі невербальні просторові “висловлювання”, а з другого, – здатність відвідувача розуміти “мову речей”.

Теорія комунікацій набула широкого розповсюдження в країнах Західної Європи і США. Це сприяло розвитку індустрії розваг, почалась розробка нових технологій для залучення до них максимальної кількості відвідувачів. В цих країнах почали застосовувати комунікаційний підхід, завдяки якому музей стає соціокультурною інституцією. Тобто, почався перехід від науковості музею до акценту на емоційний фактор сприйняття його експонатів. Це означало не тільки зміну технологій, але й зміну ролі музею в суспільстві [14]. В сучасних умовах музей розглядається як засіб розширення інформаційного і культурного горизонту, як канал міжкультурної комунікації і як своєрідний інструмент, що формує в історичному контексті процеси спілкування і взаємовпливу різних культур.

Метою різних форм комунікації є сприйняття музейної інформації відвідувачами, розкриття інформаційного та освітнього потенціалу музейних предметів і музею в цілому. Різноманітність комунікації визначала нову модель спілкування з різними категоріями відвідувачів. Причинами таких трансформацій стали наступні фактори: зростаючі потреби суспільства в культурологічній інтерпретації різноманітної інформації; поява нових типів музеїв і модернізація старих; зміщення акцентів в освітній діяльності музеїв: із розповсюдження знань у бік формування поглядів, оцінок, креативного розвитку особистості.

Для того щоб виявити комунікаційні стратегії, важливо усвідомити два положення, два аспекти статусу музею як соціально-культурного інституту. По-перше, музей є культурним інститутом, який володіє унікальними, специфічними інструментами, тобто культурно-комунікативною системою. По-друге, музей є частиною культури, її підсистемою, і комунікаційні процеси музею – це частина загальнокультурної комунікації. Обидва компоненти є вкрай важливими для розуміння сутності сучасного музею, а також для розуміння шляхів його розвитку у новому глобальному світі.

Сучасні тенденції розвитку музею як соціокультурного інституту характеризуються, в першу чергу, відмовою від уяви про музей як науково-дослідний і освітній заклад і намаганням до його універсалізації, що знаходить відображення в появі нових принципів музейної діяльності: у розвитку форм

“м’якої” музеєфікації (так звані “екомузеї”), розширенні тематики експозицій, змін складу і профілю працюючих у музеї спеціалістів, залученні громадськості до проблем повсякденної діяльності музею.

Функціональна специфіка музею як соціально культурного інституту в структурі суспільства визначається темою минулого, а змістовним втіленням ціннісних орієнтацій виступають артефакти. У відповідності із цією вихідною позицією, категорія “зміст діяльності музею” повинна враховувати, як мінімум, три параметри: по-перше, тематику діяльності, тобто аспекти історико-культурної дійсності, соціального досвіду, котрі становляться об’єктом інтерпретаційної діяльності музеїв; по-друге, типи артефактів, з допомогою яких вони репрезентуються; по-третє, аспектом змісту є типологічна специфіка музею, зумовлена його зв’язком із іншими компонентами інституціональної структури.

Результатом творчого пошуку в музейній сфері стало створення нових типів музейних установ: культурних центрів, у яких діють спеціалізовані експозиції, що акцентують увагу на досягненнях різних галузей знань, окремих наук і видів мистецтва (Національний центр мистецтва і культури Ж. Помпиду тощо); спеціалізованих дитячих музеїв, де вся експозиційна й освітня робота проводиться з урахуванням вікових особливостей дітей; екомузею, в якому відтворене з метою його збереження культурно-історичне середовище.

На сьогоднішній день широкого розповсюдження набула тенденція розвитку музейного простору як реального культурного простору. Самою популярною є стратегія створення музейних вулиць, кварталів. Прикладом цього є функціонування музейного кварталу у Відні, відкритого у 2001 році. Він створений на базі 6 музеїв, художніми галереями, салонами, артистичними кафе, антикварними магазинами. У центрі кварталу знаходиться великий відкритий зал для проведення фестивалей. Тут є також Дитячий музей, Дитячий театр і дитячий інфоцентр, музеї тютюну, сучасного мистецтва, Центр архітектури, виставковий центр та ін. Навіть автомати, які в інших місцях заповнені жуйкою і сигаретами, в цьому кварталі торгують виставковими каталогами [15].

Характерною особливістю таких музеїв є поява в них, поряд з музейними видами діяльності, “немuseumних”: організація і проведення концертних програм, шоу, фестивалів, відкриття сувенірних магазинів, кафе, ресторанів тощо [16]. Музеї почали широко застосовувати новітні цифрові технології для поширення інформації про фонди. Експонати оцифровуються, створюються бази даних про зібрання і колекції для широкого загалу, реалізуючи право рівного доступу громадян до культурної спадщини.

Забезпечення доступу до фондів є засобом боротьби з декультурацією (незнання власних культурних здобутків) молодих користувачів Інтернету. Зокрема у Польщі існує спеціальна програма “Інтернет для шкіл”, за допомогою якої музейні експонати залучаються для освітніх та виховних цілей.

Для кращої організації культурного туризму і зниження витрат для вироблення музейних товарів і послуг музейні заклади деяких країн об’єднуються в

музейні асоціації. Вони служать забезпеченню раціонального використання музейних колекцій при організації виставок, оптимізації наукової та колекційної роботи, закупівлі й обміну експонатами. Такі музейні об'єднання існують у Франції, Великобританії, Австрії.

Таким чином, протягом останніх десятиліть в європейських країнах змінився погляд на роль музеїв у суспільстві. Музеї почали розглядатися не лише як сховище артефактів, а й як заклади, які можуть надавати широкий спектр послуг, організовувати цікаве дозвілля і допомагати уряду реалізовувати культурні та соціальні програми. Якщо у XIX і на початку XX ст. перед музеєм стояло завдання передати знання, то в наш час на перший план висувається проблема формування у музейної аудиторії інтересу до спадщини, усвідомлення її значення. Від явних і відкрито дидактичних прийомів впливу музеїв переходить до більш витончених, складних, спрямованих на формування творчих установок, мотиваційної сфери людини. Зростає значення музею і його відповідальність перед суспільством.

В цілому, світова еволюція розвитку музею супроводжується перетворенням його у комплексний культурно-історичний і дозвілевій центр, специфічний соціально-культурний інститут, який має відповідати ряду ознак, основними із яких є:

- особливий тип регламентації соціальної взаємодії музею і суспільства;

- наявність таких механізмів соціальної регуляції, які спрямовані на забезпечення регулярності, чіткості, передбачуваності та надійності інституційного розвитку музею;

- обґрунтований розподіл функцій, прав і обов'язків працівників музею та їх взаємодії;

- визначений напрямок діяльності, спрямований на збереження і відтворення поваги до минувшини, до соціальної пам'яті та історичного досвіду, до національних і культурних особливостей, характерних для сучасного суспільства [17].

Як справедливо наголошує Е. Мастениця, сучасний музей як соціокультурний інститут почав сприяти формуванню нового образу історії, не тільки у формі "культурної спадщини" або традиційної наукової дисципліни, а й у формі "місць пам'яті", які в значній мірі активно сприяють історичній безперервності у масовій свідомості [18].

Таким чином, процес генезису і еволюції музею засвідчив про складну полівекторну детермінацію, яка була зумовлена його приналежністю одночасно і до культури, і до всього суспільства. Зв'язок з культурою характеризувався тим, що музей виступав у якості специфічного інструменту накопичення, збереження і трансляції соціально значущої інформації, необхідної для виконання культурою свого соціального призначення; до суспільства музеїв безпосередньо був дотичний своєю організаційно-комунікативною діяльністю.

У контексті загальнокультурних перемін, що сьогодні відбуваються у світі, трансформуються умови і методи діяльності музею, зростає його роль, що визначається наступними екзогенними факторами [19]:

- поворотним періодом у розвитку цивілізації, актуалізацією сучасних глобальних проблем;

- демократизацією суспільства, залученням до культурних процесів широких прошарків населення;

- посиленням зв'язку і взаємного впливу культури, політики, економіки.

У цій ситуації зростає і відповідальність музею як соціокультурного інституту, покликаного підтримувати традиційні культурні стандарти на високому рівні, забезпечувати наступність гуманістичних цінностей і формування світоглядних смислів.

Отже особливість сучасного музею це зміна традиційних форм музейної роботи, що проявляється: у втіленні нових технологій формування і розкриття змісту експозиційного матеріалу, використанні нових видів соціально-культурної діяльності.

Музей як соціокультурний інститут стає актуальним і затребуваним у сучасному світі, здатний в нових умовах акумулювати і транслювати соціально-культурну спадщину людства, нації, соціуму.

Перспективними напрямками подальших досліджень вважаємо вивчення ролі музеїв у глобальному просторі культури у XXI ст., оскільки музей – це система, яка сприяє виживанню в умовах швидкоплинних змін, що відбуваються у світі на основі використання всеосяжних з історичної точки зору баз даних і колекцій, які слугують для передачі соціокультурного досвіду від одного покоління до другого.

Список використаних джерел

1. Вайдакер Ф. Загальна музеологія: посіб / Ф. Вайдакер / Перекл. з нім. В. Лозинський, О. Ланг, Х. Назаркевич. – Львів: Літопис, 2005. – 546 с.
2. Stransky Z. Z. Muzeologie. Úvod do studia / Z.Z. Stransky. – Brno: Univerzita J.E. Purkyne, 1980. - S. 230.
3. Социологические теории современности / П. А. Сорокин. – М.: ИНИОН, 1992. – 193 с.
4. Museum Definition. – Париж: ЮНЕСКО, 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://icom.museum/the- vision/ museum-definition>.
5. Современная западная социология: словарь / сост. Ю.Н. Давыдов, М.С. Ковалева, А.Ф. Филиппов. – М.: Политиздат, 1990. – С.117-118.
6. Парсонс Т. Общий обзор / Американская социология. Перспективы, проблемы, методы / Т. Парсонс. – М.: Прогресс, 1972. – С. 364-365.
7. Музееведение. Музеи исторического профиля: Учеб. пособие для вузов / Под. ред. К. Левыкина, В. Хербста. – М.: Высш. шк. – 1988. – С. 187.
8. Зиновьева Ю.В. О функциях музея / Ю.В. Зиновьева // Музеи в современной культуре. – СПб.: СПбГАК, 1997. - С.259-269.
9. Федоров Н.Ф. Музей, его смысл и назначение / Н.Ф. Федоров. – М.: РГБ; НИИ культуры, 1992. – 578 с.
10. Разгон А. М. К вопросу об изучении истории музейного дела / А. М. Разгон / НИИ культуры. // Очерки истории музейного дела в СССР. – М.: Сов. Россия, 1971. – Вып. 7. – С. 3-8.
11. Макарова Н.Г. Социокультурные функции музея / Н.Г. Макарова // На пути к музею XXI века. Сб. науч. тр. – М.: НИИК, 1989. – С.23-29.
12. Нагорский Н.В. Музей как институт социально-культурной деятельности : моногр./ Н.В. Нагорский. – СПб.: СПбГУКИ, 1998 – 253 с.
13. Cameron D. A viewpoint: the museums as a communications system and implications for museum education / D. Cameron // Curator, 1968. – V.11. – № 1. – P. 33-40.
14. Шляхтина Л.М. Проективная модель музея XXI века: управление процессом коммуникации / Л.М. Шляхтина, Е.Н. Мастеница // Музей – зритель. XXI век. Материалы конференции к 80-летию научно-просветительского отдела / Науч. ред. О.Г. Махо. – СПб.: Изд-во Гос. Эрмитажа, 2006. –

C. 24-30.

15. Trenkel T. Museums Quartier Wien. The History – The Buildings – The Institutions / Thomas Trenkel.- Vienna: by Verlag Carl Ueberreuter, 2003.- 98 s.

16. Соболева Е.А. Эволюция концепции музея в меняющемся мире / Е.А. Соболева, М.З. Эпштейн // Вопросы музеологии. – 2011. – № 1. – С. 8-19.

17. Потильчак О.В. Историчний розвиток музейної справи / О.В. Потильчак. – К.: Вид.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 57 с.

18. Мастеница Е.Н. Музей в системе современной культуры / Е.Н. Мастеница // Россия в XXI веке; прогнозы культурного развития. Качество жизни на рубеже тысячелетий. “Антропологические чтения – 2005”. Сб. науч. тр. по материалам науч. конф. – Екатеринбург: Изд. АМ Б, 2005. – С. 192-193.

19. Именнова Л.С. Музей в глобальном мире: инновации и сохранение традиций / Л.С. Именнова // Известия ПГПУ им. В.Г. Белинского. – 2011. – № 24. – С. 34–38.

References

1. Vaydakher F. Zahal'na muzeolohiya: posib / F. Vaydakher / Perekl. z nim. V. Lozyn'skyy, O. Lanh, Kh. Nazarkevych. – L'viv: Litopys, 2005. – 546 s.

2. Stransky Z. Z. Muzeologie. Úvod do studia / Z.Z. Stransky. – Brno: Univerzita J.E. Purkyne, 1980.- S. 230.

3. Sotsyolohycheskye teoryy sovremennosti / P. A. Sorokyn. – M.: NYON, 1992. – 193 s.

4. Museum Definition. – Paryzh: YuNESKO, 2013. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://icom.museum/the-vision/museum-definition>.

5. Sovremennaya zapadnaya sotsyolohyya: slovar' / sost. Yu.N. Davydov, M.S. Kovaleva, A.F. Fylyppov. – M.: Polytyzdat, 1990. – S.117-118.

6. Parsons T. Obschyy obzor / Amerykanskaya sotsyolohyya. Perspektivy, problemy, metody / T. Parsons. – M.: Prohress, 1972. – С. 364-365.

7. Muzevedenye. Muzey ystorycheskoho profylya: Ucheb. posobyе dlya vuzov / Pod. red. K. Levkyuna, V. Kherbsta. – M.: Vyssh. shk. – 1988. – С. 187.

8. Zynov'eva Yu.V. O funktsiyakh muzeya / Yu.V. Zynov'eva // Muzey v sovremennoy kul'ture. – SPb.: SPbHAK, 1997. – S.259-269.

9. Fedorov N.F. Muzey, eho smysl y naznachenye / N.F. Fedorov. – M.: RHB; NYY kul'tury, 1992. – 578 s.

10. Raz'hon A. M. K voprosu ob yzuchenyy ystoriyy muzeynoho dela / A. M. Raz'hon / NYY kul'tury. // Ocherky ystoriyy muzeynoho dela v SSSR. – M.: Sov. Rosssyya, 1971. – Выр. 7. – S. 3-8.

11. Makarova N.H. Sotsyokul'turnye funktsyy muzeya / N.H. Makarova // Na puty k muzeyu XXI veka. Sb. nauch. tr. – M.: NYYK, 1989. – С.23-29.

12. Nahorsky N.V. Muzey kak ynstytut sotsyal'no-kul'turnoy deyatel'nosti : monohr. / N.V. Nahorsky. – SPb.: SPbHUKY, 1998 – 253 s.

13. Cameron D. A viewpoint: the museums as a communications system and implications for museum education / D. Cameron // Curator, 1968. – V.11. – № 1. – P. 33-40.

14. Shlyakhtyna L.M. Proektyvnaya model' muzeya XXI veka: upravlenye protsessom kommunykatsyy / L.M. Shlyakhtyna, E.N. Mastenytsa // Muzey – zrytel'. XXI vek. Materyaly konferentsyy k 80-letyuu nauchno-prosvetytel'skoho otdela / Nauch. red. O.H. Makho. – SPb.: Yzd-vo Hos. Ermytazha, 2006. – S. 24-30.

15. Trenkel T. Museums Quartier Wien. The History – The Buildings – The Institutions / Thomas Trenkel.- Vienna: by Verlag Carl Ueberreuter, 2003.- 98 s.

16. Соболева Е.А. Эволюция концепции музея в меняющемся мире / Е.А. Соболева, М.З. Эпштейн // Вопросы музеологии. – 2011. – № 1. – С. 8-19.

17. Potyl'chak O.V. Istorychnyy rozvytok muzeynoy spravy / O.V. Potyl'chak. – K.: Vyd.: NPU imeni M.P. Drahomanova, 2007. – 57 s.

18. Mastenytsa E.N. Muzey v systeme sovremennoy kul'tury / E.N. Mastenytsa // Rosssyya v XXI veke; prohnozy kul'turnoho razvytyya. Kachestvo zhyzny na rubezhe tysyacheletyy. “Антропологические чтения – 2005”. Сб. науч. тр. по материалам науч. конф. – Yekaterynburh: Yzd. AM B, 2005. – S. 192-193.

19. Ymennova L.S. Muzey v hlobal'nom myre: ynnovatsyy y sokhranenye tradytsyy / L.S. Ymennova // Yzvestyya RPHU im. V.H. Belynskoho. – 2011. – № 24. – S. 34–38.

Surmach O. I., candidate of historical sciences, associate professor of department of the theory and history of culture, Lviv national university of the name of Ivan Franco (Ukraine, Lviv), surmach_o@ukr.net

A museum as social and cultural phenomenon of contemporary society

Formation of modern museum model that is defined by rapid increase of its forms in social and cultural scope and in accordance with increase of scientific research tendencies that define various aspects of culture development and its museum sphere was analyzed. The research allows revealing the peculiarities of museum work in its interaction with social institutes and defining the prospects of museum development in the XXI century.

Keywords: museum, social and cultural institute, museum scope, cultural centre, social and integration function of museum.

Сурmach O. И., кандидат исторических наук, доцент кафедры теории и истории культуры, Львовский национальный университет имени Ивана Франко (Украина, Львов), surmach_o@ukr.net

Музей как социокультурное явление современного общества

Проанализированы становления современной модели музея, который определяется стремительным ростом форм его существования в социокультурном пространстве и соответственно увеличением направлений научных изысканий, которые изучают различные аспекты развития культуры и ее музейной сферы. Исследование позволяет раскрыть особенности деятельности музея в его взаимодействии с общественными институтами, и определить перспективы развития музея XXI века.

Ключевые слова: музей, социокультурный институт, музейное пространство, культурный центр, социоинтеграционная функция музея.

* * *

УДК 323.266/.327.5(470/477)(045)

Красносілецький Д. П.

кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія (Україна, Хмельницький), GOLDEN_24@ukr.net

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ЯК КОМПОНЕНТ РОСІЙСЬКО–УКРАЇНСЬКОГО ПРОТИСТОЯННЯ ХХІ СТ.

Висвітлено дослідження проблеми інформаційних ресурсів у контексті російсько–українського протистояння у ХХІ ст. Визначено актуальні загрози та виклики національним інтересам України в інформаційній сфері нашої держави, спричинені цим процесом. Також увага приділена і його становленню та еволюції, ролі засобів масової інформації у процесах українського державотворення тощо. Запропоновано напрями вдосконалення державної політики у сфері забезпечення інформаційної безпеки. *Все це лежить в основі елементів дослідження. Наукова стаття побудована з використанням методів моделювання, індукції і дедукції, конфліктно–дискусивного аналізу, витоки якого знаходяться в діалектичному методі.*

Констатовано, що для формування сучасного, відповідного наявним загрозам і викликам, у вигляді ворожих інформаційних ресурсів, національного інформаційного простору України необхідно взяти низку системних заходів на концептуальному, інституційному та нормативно–правовому напрямках. Це чи не найважливіший і альтернативний метод боротьби Української держави за свої національні інтереси.

Ключові слова: інформаційна війна, інформаційна безпека, загрози національній безпеці, пропаганда, Україна, Росія.

Проблема інформаційних ресурсів як компонент російсько–українського протистояння сьогодення все більше набуває особливої гостроти й актуальності в умовах суттєвої ескалації, що спричинене політичними технологіями боротьби за суверенну територію України. До того ж все це є компонентом зміни геополітичної ситуації в усьому світі, яка залежить від позиції Української держави.

Крім того, практикується використання щойно сформованих стереотипів, які вказують, що причинами і передумовами інформаційної війни є соціально–політичні події в Україні з кінця 2013 р., побутують у вжитку визначення “драматизм Євромайдану”, “революція гідності”, “гібридна війна”, що ще заслуговує на окреме наукове дослідження.